

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fra
Vallekilde Folkehøjskole

93

Udgivet af Selskabet

1986

FRA VALLEKILDE
FOLKEHØJSKOLE

93

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1986

Den almene dannelse

Ernst Trier skrev i juni 1885 i sin ansøgning til undervisningsministeriet om statsstøtte til Vallekilde Højskole bl.a.:

»Skolens Formål er at hjælpe den voksne Ungdom til den almindelige menneskelige og folkelige Dannelses allerførste Begyndelse.

Undervisningens Form er den mundtlige. Dagligt afholdes tre, fire Foredrag.

Der kræves ingen som helst Gjengivelse af det Meddelte og finder ingen som helst Overhøring sted hværken dagligdags eller ved særegne Lejligheder...«.

Hunderede år efter Ernst Triers formulerede formål med undervisningen på Vallekilde Højskole kan vi sige at formålet med undervisningen ikke har ændret sig væsentligt.

Derimod har samfundet, og hermed også højskoleelevernes baggrund forandret sig i den forløbne periode. Undervisningens form og indhold er ændret, og flere og flere unge er proppet med kundskaber efter mange års skolegang.

I folkeskole og gymnasium er de unge blevet overhørt - og de har skullet gengive, hvad læseplanerne kræver - såvel i hverdagen som ved særegne lejligheder.

Trods løfter og intentioner om deltagerstyret undervisning, demokrati og medbestemmelse, så finder mange unge den tilbudte undervisning »dødende«.

Selv om uddannelsessystemet er forbedret og udvidet, så modtager ca. en trediedel af en ungdomsårgang ingen videre uddannelse efter folkeskolen.

Disse mange unge er ladt i stikken. De er blevet vurderet, sorteret og en del føler sig kasseret.

Arbejdslivet kræver mange kvalifikationer og effektivitet, og mange unge klager over, at arbejdslivets specialisering er lidet tilfredsstillende. I arbejdsprocessen og fritiden oplever de en tomhedsfølelse, som ikke let lader sig forklare. Der har tilsyneladende ikke været ende på velstandssamfundets muligheder for materiel tilfredsstillelse og underholdning. Og alligevel føler mange unge en magtesløshed og meningsløshed. De har en fornemmelse af ikke at være i kontakt med virkeligheden, og de lever med en diffus oplevelse af almagt og afmagt.

Almagten udvikles i takt med den stigende frigørelse og i jagten på at få del i velstandssamfundets materielle goder.

Afmagten opstår som følge af den specialiserede arbejdsproces og ved by- og boligmiljøets tiltagende forråelse, isolation og normløshed.

Med de nye livsformer har mange svært ved at fastholde generationers livsperspektiv. De ændrede samværsformer styrker i disse år ikke tilstrækkeligt evnen til at udvikle og fastholde forpligtende fællesskaber.

For at forstå os selv skal vi kende og forstå fortiden og turde have fremtidsvisioner.

At styrke evnen og viljen til at kunne forpligte sig i et kollektivt og personligt ansvar, bliver derfor et nødvendigt element i den almene dannelse.

Det hastigt ændrede samfunds- og verdensbillede giver dannelsesbegrebet stadig nye dimensioner. I dette årsskrift belyser tidligere undervisningsdirektør i direktoratet for folkeoplysning og Danmarks Radio, Harald Engberg Pedersen, og nogle af Vallekilde Højskoles medarbejdere, dannelsesbegrebet, og hvilke krav, der må stilles til undervisningens indhold.

Lasse Rathnov

Non Scholæ

Grønne grene ... og snevejr!
Påskeliljer, decemberlyn
Forår på jorden, vinter i himlen
mærkeligt syn!
Vækst og vanvid, terror, ynde
vældigt at skue bag ruder der skærmer
og dog lader se:
Grønne grene ... og byger af sne!

Og så med ét:
Dryppende stilhed. Skyerne kaster anker
Dagen måber og ser sig forvirret om
som blev den pludselig overfaldet af tanker

— — —

- At leve er at møde
hver ny dag uden erfaring
uden skræk; med åbne øjne
indfange tusind muligheder
og vælge én
At leve er at vokse
mer og mer de andre
mer og mer sig selv
modig, munter
bundet og fri

Jeg husker ikke om du lo
men jeg husker dine ord:
- Du er så sikker!

Skyerne ligger på spring
de venter signal
Men solen tøver

I stuen summer en enlig flue

modig, munter
bundet og fri

- Du er så sikker!

— — —

Ja jeg er sikker
når bare jeg vil
og har manuskript
at støtte mig til

Sikker på talerstolen
med halsen fuld af ord
Budskab til råvild ungdom:
- At leve er at handle
som om man tror. Jeg tror
på fællesskab fordi
fornuft neutrale zoner
l'homme révolté FN
en liden venlig flok
trods alt og fantasi

Jeg tror på mit stillads
af overvejende løgne
Jeg tillader mig at tro
selv når jeg træder vande
i dine spørge-øjne

- Du er så sikker!

Ja jeg er sikker
 som et taxameter der tikker og tikker
 som madspecialister og messingbeslag
 som en hjemmeværnsmand på den yderste dag
 som afholdsprofeter og vejr-forkyndere
 og attenårs erfarne nybegyndere.

★

Grønne grene ... og byger af sne
 Forår på jorden, vinter i himlen
 Et fyrværkeri
 af brutalitet og blid ironi

Og så er det sælsomme show forbi

Og jeg sejler frem i min gyngestol
 svimmel, oversvømmet af sol
 kradser notater, vrager, gemmer
 sletter og retter til facit stemmer:

- At leve er at ta afsked
 time på time, dag efter dag
 trofast glemme
 roligt gå
 videre frem
 den givne vej
 modig, munter
 bundet og fri...

Hvorfor?
 Fordi.

Maj 1957
Erik Knudsen

Dannelse og duelighed for livet

Det gik let nok for Grundtvig at skrive om den almene dannelse, som en folkelig højskole måtte beflitte sig på at formidle til sine lærlinge. Det muntre småskrift »Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Højskole« (1847) vrimler med formuleringer, som råber på at blive citeret. Bedst er det, skriver han, at alle de ungersvende, som kommer på skolen, allerede kender *en syssel i livet*, som de har lyst og lejlighed til (ingen ungdomsarbejdsløshed!). Derefter må det blive højskolens opgave at se til, at ungersvendene vender tilbage til denne dont med *forhøjet lyst*, med *et klart blik* over fædrelandets forhold og med en *oplevet glædelig følelse* af at høre til i et folkeligt fællesskab.

Jeg har her understreget lidt anderledes, end forfatteren selv gjorde i sin tekst. Læg mærke til, hvor vigtigt det er for Grundtvig, at der er en erhvervsmæssig tilknytning før højskoleopholdet, og at det er den, man vender tilbage til med forhøjet arbejdslyst. Samtidig skulle man gerne have fået overblik over de samfundsmæssige forhold og haft glade oplevelser af at høre til i et folk.

Om midlerne til at nå det mål skriver Grundtvig udførligt på de følgende sider, hvor han efter bedste evne vrider og vender Christian VIII's resolution om Sorø Akademi for at få den til nogenlunde at ligne en folkelig højskole. - Men skolen i Sorø blev, som man ved, ikke oprettet.

Det gik let nok for Grundtvig, siger jeg. Han var jo ikke en helt almindelig skriverkarl og havde i øvrigt i en mennekealder tumlet med folkeoplysning og voksenundervisning, ud fra

sin egen mærkværdige person og den verden, han så omkring sig.

Det viste sig at være noget mere kompliceret for en halv snes år siden, da Uddannelsesrådet for Ungdoms- og Voksenundervisning blev stillet over for en lignende opgave. Vi skulle yde et bidrag til Det Centrale Uddannelsesråds store værk om »U-90«, og vi indledte udtrykkeligt med et afsnit om *dannelsesbegrebet*. Medens Grundtvig i sin tid kunne skrive løs ud af sit eget hoved og kun måtte forsøge at blive enig med sig selv, skulle vi her møjsommeligt forlige synspunkter hos en god snes personer med mange slags særmeneringer og med ansvar over for alle hånde interesseorganisationer. Det gik alligevel sømmelig godt. Men vort værk fik ikke den udbredelse, vi syntes det havde fortjent. Det skyldtes dels, at CUR (Det Centrale Uddannelsesråd) nok overtog dele af vore betragtninger, men lempede dem i en slappere og mere populær retning, dels at den nuværende undervisningsminister - som nogle måske har hørt - ikke var hundrede procent enig med CUR og derfor overlod U-90 til at sanke støv i sit ministeriums arkiv. Nu er det fristende at tage synspunkterne frem igen og se, om de har noget at sige til situationen i 1986.

Dengang begyndte vi med at fastslå, at der er visse livssammenhænge, som er væsentlige, og som stiller krav til et menneske. For overskuelighedens skyld grupperede vi dem under fire hovedpunkter. Senere gav man sig til at tale om »de fire liv«. Talemåden kunne lede på vildspor, hvis man forestillede sig tilværelsen delt op i fire adskilte departementer med hver sit kommissorium. Det ville være galskab. Der er kun ét liv, men man kan se på det fra forskellige hjørner. Sådan betegnede vi de fire livssammenhænge:

De tætte menneskelige forbindelser.

Det professionelle arbejdsliv.

De samfundsmæssige forbindelser.

At være sig selv.

Det er sammenhænge, vi alle kommer ind i, og der forlanges noget af et menneske, for at det skal kunne gøre sig gæl-

dende i dem. Mangler der noget, bliver livet fattigere, end det behøvede at være. God folkeoplysning må derfor vedkende sig hele programmet og gøre sig klart, hvad der gemmes under overskrifterne.

De tætte menneskelige forbindelser

Vi møder dem i familie, samliv og venskab. Her bliver forbindelserne tætte og de gensidige påvirkninger stærke, måske skæbnebestemmende. Tryghed og kærlighed er kernen i samlivet. Tryghed og kærlighed skal både kunne gives og modtages, men når det kommer til stykket, må enhver finde ud af at gøre det på sin måde.

Gennem årtusinder har mennesker opbygget faste ordninger til støtte for de tætte forbindelser. Men vore dages samfund farer - i modsætning til den gamle grundtvigske verden - hårdt frem mod ordningerne. Ægteskab og kernefamilie bliver anfægtet både i teori og praksis, og nye mønstre dukker op. Alligevel er nødvendigheden af at leve i tryghed og kærlighed lige så indlysende, som den nogen sinde har været. Man tør sige, at folkeoplysningen her bliver sat på prøve, og at den tvinges til en frontdannelse mod hele den pseudokultur, som underholdningsindustrien presser ned over os.

Det professionelle arbejdsliv

Siden Adam og Eva blev jaget ud af Edens Have, har arbejdet været menneskers forbandelse og velsignelse. Det er træls at skulle pukle livet igennem, indtil kræfterne svigter, men det er endnu værre at blive sat udenfor. Grundtvig gik i forbifarten ud fra, at ungersvendene, inden de tog på højskole, kendte en syssel i livet, som de både havde lyst og lejlighed til. Vi kunne ikke for ti år siden, og vi kan heller ikke i dag, ordne den sag i så frejdige vendinger. Folkeoplysningen må nu nødvendigvis helt anderledes gå i clinch med spørgsmålet om arbejdet. Noget står fast: Et menneske må have dygtighed på et eller flere af mange hundrede forskellige områder. Men det samme menneske må kunne klare en ny situation, hvor teknik og or-

ganisation forlanger noget helt andet af den, der skal arbejde. Og samtidig må et menneske have mod til at forlange respekt for sig selv i arbejdet. Der må være mening i den syssel i livet, man hengiver sig til, og man må have et ord at sige om arbejdets vilkår og formål. Så meget står fast, men folkeoplysningen kan heller ikke slippe for at holde udkig efter de forandringer, som er på vej. Alting taler for, at de bliver store. De barske ord fra første Mosebog om at æde sig brød i sit ansigts sved kan blive temmelig meningsløse i løbet af en halv eller hel generation. Arbejdet for det daglige brød vil beslaglægge mindre og mindre af et menneskes liv. Andre sysler, lokale, familiemæssige eller helt private, træder måske i stedet. Eller det kan tænkes, at der blot bliver tomhed i sjælen på dem, der engang havde forankret deres liv i arbejde. At befri mennesker for arbejdets forbandelse lyder som en stor og herlig sag. Men går vi samtidig glip af arbejdets velsignelse, hvad så? - Folkeoplysningen må svare.

De samfundsmæssige forbindelser

Her kigger vi uden for de tætte menneskelige forbindelser og livet på arbejdspladsen. Der ligger her en vrimmel af politiske, sociale og kulturelle sammenhænge. Nogle af dem er man født ind i: fædreland, amt, kommune og sågar EF. Andre kan man frit vandre ud og ind af efter forgodtbefindende. Her udfolder et menneskes fritidsliv sig, så længe »fritiden« overhovedet er et meningsfuldt begreb. Og her opbygges ad hundrede slyngede stier et folkestyret fædreland. I Grundtvigs billedverden kunne man endnu politisk klare sig med to instanser: Kongehånd og folkestemme - begge stærke, begge fri; men det ville være naivt, helt søren krarup'sk, at slå sig til tåls med de ord i dag. Det sikreste, man kan sige, er, at folk, som ikke vil blande sig og ikke vil tage deres tårn i nogle af de mange fællesskaber, er en slags forlorne demokrater. De overlader for deres vedkommende initiativet og magten til anonyme kræfter. I vort samfund vil det for en stor del være markedskræfterne. Om dem kan der siges meget godt, men de er

ikke uden videre indstillet på at skabe en verden med lige værdighed i borg og hytte. Der må altså korrigeres, og folkeoplysningen har som en af sine hovedopgaver at gøre disse sammenhænge tydelige for borgerne. Det siger sig selv, at uddannelsesrådet ikke nedkom med noget detailleret politisk program. Vi bad kun om, som Grundtvig sagde det, at vore landsmænd måtte blive udstyret med et klart blik over de menneskelige og folkelige forhold i fædrelandet.

Derudover må i dag enhver troværdig tolkning af de samfundsmæssige forbindelser også påtage sig at kigge ud over fædrelandets grænser. Økonomiske konjunkturer, krig eller fred, flygtninge i tusindtal, er blot enkelte eksempler på sammenhænge, som nu er livsvigtige for os, og hvor et klart blik på tilstandene må høre til ethvert voksent menneskes udrustning. Der var engang, hvor man skændtes meget om forholdet mellem det nationale og det mellemfolkelige. I dag kan man roligt slå fast, at en folkeoplysning må være global i sit sigte.

At være sig selv

Det betyder at forstå sig selv som en person, der har valgmuligheder og ansvar i forholdet til andre mennesker og tilværelsen som helhed. Det betyder også ganske enkelt, at man kan være alene med sig selv uden at forgå i kedsomhed og uden at blive bange. Temaet er godt og gammelt i nordisk litteratur. Store moralister, Kierkegaard, Paludan-Müller, Ibsen, Pontoppidan, har med strenghed belært os om, at her er vi ved tilværelsens kerne, hvor ingen skal gå ram forbi. Man lægger mærke til, at Grundtvig ejendommeligt nok ikke sætter personlighedens dannelse som mål for højskolens arbejde. Det gjorde til gengæld senere mange af hans disciple. Selv havde han formentlig en uvilje mod at gøre ungersvendene alt for indadvendte. Han ville hellere have dem til at gå løs på livet med forhøjet lyst og ad denne vej også få deres egen person dannet. Som enhver Grundtvig-læser ved, er på den anden side en meget stor del af mandens kolossale forfatterskab en

fængslende beretning om, hvordan just N.F.S. Grundtvig blev sig selv. Så emnet har godt nok optaget ham.

I uddannelsesrådet mente vi vel nok, at personlighedsdannelsen ikke bør blive folkeoplysningens dominerende emne. Derfor satte vi den ind ved siden af de øvrige væsentlige livssammenhænge. Men vi syntes, der kunne være brug for at vise temaet opmærksomhed i en kultur, hvor masseunderholdningen spiller op hele kloden rundt og frister hver enkelt til blot at gøre ligesom alle de andre.

Når jeg kigger tilbage over disse »fire liv«, er der især to ting, som slår mig.

Vi gik let og ubesværet uden om den gamle konflikt mellem »skolen for livet« og »skolen for erhvervs livet«. I al enkelhed fandt vi, at duelighed i noget praktisk er en del af almindelsen, og at arbejdslivet derfor har sin plads i det samlede billede. I de gode gamle dage fik højskolerne jo uden besvær plads til både »det almene« og »det erhvervsmæssige«. Grundtvig skrev selv aldeles tydeligt: »At man ved siden af den danske højskole drev en avlsgård udmærket godt, det ville vistnok både være fornøjeligt og gavnligt, og hvis højskolen var omringet af værksteder, hvor alle håndværkere dreves udmærket godt, da ville både fornøjelsen og gavnligheden være udmærket stor, thi for ethvert levende menneske er det en glæde at se den raske bevægelse af menneskelivet i mangfoldige og gavnlige retninger, som man med ét ord kalder driftighed, og for ungdommen ville det være til uberegneligt gavn, både at hver kunne se sin syssel drevet mesterligt og at have den levende mangfoldighed for øje, hvorpå deres forstandige ledere altid ville henvende deres opmærksomhed«. Altså ingen principielle problemer med de praktiske sysler.

Nu om dage er alting jo mere besværligt. En ordentlig erhvervsmæssig uddannelse kræver så meget, at den umuligt kan stoppes ind i et højskoleophold. Den må gennemføres i særlige skoleformer. Skulle man i almindannelsens navn løfte en pegefinger over for erhvervsskoler og landbrugsskoler m.fl., måtte det vel være for at understrege, at de må sørge

for at sætte deres specialer ind i den større sammenhæng, hvor mennesker skal bruge dem. Ellers bliver uddannelsen for mager. Noget tilsvarende kunne man måske sige om højskoler, der forelsker sig i et eller andet særrområde. Det må ganske vist være fuldt lovligt at plukke i de fire livs store repertoire og vælge enkeltheder ud, som man gerne vil arbejde med, men det ville være dumt at låse sig inde i en total isolation. »Lad os ej strande på særhedens skær«, skrev Grundtvig til sønner og døtre af Nordens ånd.

Man mangler der ikke noget vigtigt i opregningen af de væsentlige livssammenhænge? Vi nåede vist ikke at tænke på det for en helv snes år siden, men i dag er det ikke til at komme udenom. Et dannelsesbegreb må også omfatte vort *forhold til naturen og universet*. Der er mange mennesker på kloden at forholde sig til, men kloden selv ligger lige for vore øjne, grøn og fager - eller grå og nedslidt, hvor vi har misbrugt den. Vi må nok spærre øjnene lidt højere op, end vi er vant til, og sørge for, at det, vi ser, også får indflydelse på vore handlinger. Vi er mennesker, men vi er også natur, og det fører åbenbart til jammer og elendighed at overse den kendsgerning. For nylig blev der skrevet om den truende udryddelse af blåhvalen, at mennesker har brug for at møde »det skønne, det sammensatte og det fremmede«. Det var en højskoleforstander, der skrev det, og folkeoplysningen går hermed ved siden af de fire væsentlige livssammenhænge et femte bud: »Du skal agte og ære både den levende og den døde natur, på det at det må gå dig godt og du må leve længe på kloden«.

H. Engberg - Pedersen

Dannelse og musikformidling

Alt efter alder og uddannelse opfattes begrebet »almen dannelse« forskelligt. Som underviser må man på et eller andet tidspunkt se sig selv og sin undervisning i det lys, som dette begreb giver. Elev og underviser vil, med ovenstående in mente, sjældent have samme idé om udvælgelse og behandling af et fagligt stof, til indledning må jeg derfor understrege, at et endeligt bud på et fags praksis kun kan tilrettelægges i en vekselvirkning mellem elev og lærer.

Mit forhold til begrebet har forandret sig fra en generel afvisning til et mere nuanceret men også mere fagbestemt forhold. Som gymnasieelev i begyndelsen af 70'erne følte jeg begrebet som et tungt åg, der skulle holdes oppe for at nå til det forjættede land efter gymnasiet. Dette land blev for mit vedkommende en universitetsverden, hvor den marxistiske teori og metode havde holdt sit indtog få år forinden. For alle os der var kommet ind i uddannelsessystemet med en anden social baggrund end det tidligere var normalt, føltes den afvisning af dannelsesbegrebet, som den marxistiske teori stod for, som en befrielse - en moralsk og faglig uantastelig sandhed. Det, vi afviste, var jo et af den herskende klasses identifikationsmidler, nemlig deres overleverede viden om og kenden til den »rigtige og gode« Kunst, altså den kunst, som arbejderklassen (for hvilken vi studerede) ikke havde tid og overskud til at sætte sig ind i, og som den heller ikke kunne bruge i befrielsen fra det kapitalistiske åg.

Ovenstående ræsonnement er på sin vis stadigvæk sandt, men det virker for indsnævret og er derfor utilstrækkeligt. Jeg vil gerne fortolke dannelsesbegrebet bredere menneskeligt,

men samtidig mere fikseret på enkeltindividet. Man kan sige, at der er tale om et klassebestemt begreb i den forstand, at det, i hvert tilfælde i brugerens selvforståelse, har afgrænset åndens nødvendighed fra unødvendigheden, men at sige at det bevidst har været brugt som et undertrykkelsesmiddel støder an mod begrebets indholdsmæssige universelle univers.

Substantivet *dannelse* påklistret adjektivet *almindelig* eller *almen* har været brugt i den pædagogiske debat i mindst et par hundrede år. Begrebet går på de opdragelses/udviklingsaspekter, som ikke specifikt modsvarer krav som stilles i enkelte professioner - det peger altså på en frigørelse af den *enkelttes* muligheder, en menneskelig udvikling. At tale om et fags dannelsesværdi er derfor uinteressant, det, der (for mig) tæller, er om et fags genstandsområder kan perspektiveres så bredt, at det kan vække, oplyse og give forståelse.

Her skal det handle om musik. Om sangens betydning skriver Grundtvig i et udkast til en undervisningsplan for den højskole, han planlagde at oprette i Sorø 1843... »thi skønt man lige så lidt må lægge an på at danne hele ungdommen til kunstsangere som til lærde, så er dog folkesangen, naturlig benyttet, fra arilds tid det frugtbarste dannelsesmiddel og må spille en hovedrolle, hvor ungdommen skal være og lære med lyst, og er især hos os både så rig og almindelig afholdt, at den, fremmet med liv, ville, som i Grækenland, bringe stene til at danse i takt«. Der ligger i dette citat et menneskesyn, der udviser en tro på såvel gruppen som det enkelte individ, samtidig med at det indeholder en faglig fremsynethed, der ser musik (sangen) som et fag sammensat af forskellige udtryk, og derfor anderledes i sin fremtræden end f.eks. en literær tekst.

Musik kan opfattes som et sprog, et selvstændigt medium med selvstændige potentialer for oplevelse og erkendelse, et drømmesprog, der står i forbindelse med det ubevidste, noget man eksempelvis i musikterapien udnytter i praksis. Man kan naturligvis bruge musikalske udtryk til at illustrere historiske pointer, - afspille Beethoven, mens man læser om den franske

revolution osv., eller man kan bruge den som blot og bart reproduktionsmiddel, men jeg vil påstå, at det først er, når det *aktive* element kommer ind i billedet, at musikken kan virke grænseoverskridende og følelsesforløsende - den *aktive lytning*, hvor man har et nært åndeligt såvel som kropsligt forhold til musikken, kommer selvsagt også ind i billedet her. At se og høre mennesker bygge en helhed af tekstligt indhold, rytme og harmonik er for mig det samme som at se mennesker manifesterede som talende, tænkende, sansende, følende, skabende og handlende individer.

Hele kulturområdet, inklusive musikken, skal vække til dåd, man kan sige, at et af målene for en undervisning er at virke til selvforståelse og omverdensforståelse, samt at lade denne forståelse udmønte sig i praksis.

Praksis er i denne forbindelse at lytte til og spille den rytmiske musik, der er en stor del af det kulturelle fundament, som unge - højskoleelever - har i dag. Fagets indholdsmæssige side skal relateres til subjektet, der skal bruge det til personlig og social udvikling, og her skal man ikke lade sig binde til snævre musikalske grænser, men kaste sig over det store internationale musikudbud, hvor forskellige landes traditioner hele tiden blandes for at genopstå som nye (og spændende) stilarter. Alle de mange fusioner, der er sket i de sidste tiår - rock med jazz, jazz med sambaen, de afrikanske og cubanske rytmers flirt og giftemål med rocken o.a., har det fællestræk, at de appellerer til en høj grad af kropslig udfoldelse, samtidig med at alle udøvere står overfor en musikalsk proces, hvor det impulsive og handlingsfortættede går hånd i hånd med en stram disciplin. Det impulsive - *improvisationen* - er et særligt centralt element i hele emnet, her handler det jo netop om selv at skabe. Den er en udfordring til at bruge sin fantasi og kreative evner til at udtrykke sig med de midler, man råder over på et givet tidspunkt. Konklusionen på dette forsøg med at knytte mit dannelsesbegreb sammen med mit fag må blive en tilbagevenden til ønsket om at se mennesket manifesteret som et sansende og handlende individ.

John Larsen

Pyramider og cirkler

Der er to begreber der altid har givet mig kuldegysninger - i hvert fald når de er bragt i anvendelse om min egen virksomhed. Det er *dannelse* og *pædagogik*.

Jeg har egentlig sjældent spekuleret over hvorfor det forholdt sig sådan, og det er vel i grunden også en temmelig selvmorderisk beskæftigelse, al den stund min eneste uddannelse er pædagogisk, og jeg lige siden har beskæftiget mig med hvad der sådan i bred almindelighed kaldes pædagogisk virksomhed. Når jeg så oven i købet som højskolelærer arbejder på grundlag af en lovgivning, der som sit fremmeste formål taler om at drive almindennende voksenundervisning, er jeg først rigtig på den. Så det kunne måske alligevel være nyttigt at undersøge lidt nøjere hvor modviljen stammer fra.

Det er enklest med *dannelsen*. Begrebet ligefrem stinker af pyramide og hieraki: Heroppe har vi - de få - noget som I - de mange - er meget langt fra at være i besiddelse af. Dels er det praktisk for os - som et feltråb vi kan kende hinanden på - dels vil vi så frygtelig gerne dele lidt ud af denne dannelse, så I uvildende kan få et glimt af de herligheder vi dagligt færdes iblandt.

Sagt på en anden og mere direkte måde: Den facitliste dannelsesbegrebet repræsenterede engang, dur ikke mere. Foruden at være énvejsorienteret og bedreviddende er det først og fremmest udialektisk at operere med dannelse som sit mål i en højskolesammenhæng, og den højskolelærer der forsøger at slå sine elever i hovedet med facitlisten kæmper en heroisk men håbløs kamp.

Den dimension af gensidighed der for mig er afgørende i

ethvert »højskolemøde«, lades helt ude af betragtning. For der er jo ikke et øjeblik tvivl om hvem der *har* dannelsen, og hvem der skal *dannes*. Nej, fri os for de udannede og besværlige højskoleelever, så vi i fred kan diskutere højskolepædagogik og almindendannelse.

Det skulle af ovenstående klart være fremgået, hvorfor jeg ikke bryder mig om begrebet dannelse, og hvorfor jeg mener det ikke kan bruges som grundlag for højskolearbejde - i en anden tid måske, med statiske værdinormer og et ensrettet samfundssyn, hvis det skulle være attråværdigt for nogen?

Forholder det sig på samme måde med pædagogikken? Ikke på enhver måde selvfølgelig, men der er nogle ubehagelige lighedspunkter som jeg godt vil trække frem.

At forholde sig *pædagogisk* til en eller anden sag indebærer jo nødvendigvis at man ønsker at formidle det pågældende stof. Og det er jo et godt og legitimt formål - som regel. For på den anden side betyder den pædagogoske synsvinkel jo også at det er principielt ligegyldigt, hvad der formidles. Pædagogen løber altid risikoen for at bære ved til et bål han ikke aner hvorfor brænder.

Man kunne også med en vis ret hævde, at i det øjeblik man påtager sig pædagogens rolle, løber man en stor risiko for at pådrage sig et akut tilfælde af selvovertvurdering. At formidle sit stof bliver altafgørende, uanset hvad »publikum« har af kommentarer. Ingen modsigelser tåles - eller de er snedigt blevet indarbejdet i pædagogikken. Varen skal sælges uanset farve og kvalitet - og forbrugerens ønsker. Indpakningen og sælgeren bliver afgørende.

Jeg har i det foregående forsøgt at beskrive hvor min egen ulyst ved begreberne dannelse og pædagogik ligger, og for at få *det* til at fremgå har det været nødvendigt overdrevent at fremhæve enkelte sider og uheldige konsekvenser ved disse begreber. Hermed er også sagt at det jo ikke er nogen begrebsanalyse jeg har bedrevet, hvis nogen skulle være kommet på den idé - men snarere en beskrivelse af nogle personlige erfa-

ringer ved mødet med begreberne. Men altså ikke desto mindre nogle erfaringer der får mig til at tilråde den allerstørste forsigtighed i omgangen med sådanne begreber.

Med dannelse og pædagogik som udgangspunkt kommer man som højskolelærer meget let til at opfatte sig selv som centrum og udgangspunkt for en proces der i al væsentlig grad bevæger sig i én retning: Fra mig til jer - fra læreren til nuværende og kommende elever.

For mig at se ville man fange en betydelig mere nuanceret synsvinkel, hvis man undersøgte spændingsfeltet: *samfund, elev, lærer, skole* - under overskriften »Hvem styrker hvem - med hvilke midler - til hvad«?

Jeg er helt på det rene med at en sådan synsvinkel ikke automatisk undgår de samme eller tilsvarende faldgruber, men jeg vil dog på forhånd antage at vinklen er mindre hierakisk og bedrevidende - mere cirkulær, måske endda dialektisk - og i hvert fald mere besværlig.

Hvilke konsekvenser vil det få hvis dannelsesbegrebet blev droppet i diskussionen om højskolens fremtid, og tyngdepunktet i højere grad blev det konkrete: Her har vi et samfund, hvor der ligger en højskole, derinde mødes nogle lærere med nogle elever - de har i nogen grad fælles historie og sprog - hvad gør de med hinanden, hvad gør samfundet ved dem, hvad gør de ved samfundet?

Jeg har intet konkret svar på hvilke konsekvenser det vil få, men jeg vil som afslutning prøve at vise hvad jeg mener ved et eksempel. I min beskæftigelse med teater og drama har jeg i de senere år prøvet at arbejde en del med den brasilianske teatermand Augusto Boals ideers om »de undertrykte teater«. En teaterform der blandt andet sætter focus på forholdet mellem skuespiller og publikum. Han bygger forestillinger op som ligger et sted på grænsen mellem teatret som kunstart og teatret som sprog. Forestillinger hvor tilskueren nødvendigvis *må* råbe: Stop! gå på scenen og overtage den dramatiske hand-

ling, forandre handlingen og forandre sig selv fra tilskuer til handlende hovedperson.

Et sådant udgangspunkt for en debat om højskolens mål og midler vil jeg meget hellere være deltager i fremfor endnu et forsøg på at definere og legitimere »det almindannende« og den derudaf afledte pædagogik.

Jørn Fugl

HVAD ER DER I VEJEN MED DIG?

Hvad er der i vejen med dig?
Det er noget psykosympatisk.
Jeg ler når de græder
i Kongens Teater.
Jeg gennemgår Tivoli
uden et smil.
Jeg føler mig hjemme
i sorte plantager.
Sammen med syngende
er jeg stum.
Har du talt med en læge?
Jeg har talt med ti.
Du skulle ta på højskole.

Erik Knudsen.

Tak til forfatteren, tidl. højskolelærer, Erik Knudsen for tilladelse til at bringe digtene fra »Udvalgte digte«, Gyldendal 1970.

Kalender 1985-86

OKTOBER

- 24. Elevankomst.
- 29. Folkedans.

NOVEMBER

- 2. Film: Den enfoldige morder.
- 3. Teater: Lærerlæsning »En tilfældig Anarkists hændelige død«.
- 7. Åbent hus: Ove Nyholm.
- 15. Åbent hus: Mogens Stryhn.
- 16. Filmklub: Kramer mod Kramer.
- 28. »Super Karla«.

DECEMBER

- 6. Åbent hus: Pelle Goldin.
- 12. Filmklub: Diva.
- 20. Juleafslutning.

JANUAR

- 2. Elevankomst.
- 9. Filmklub: Midt om natten.
- 16. Åbent hus: Chr. Bundgård.
- 18. Lørdagsarrangement »Åkanden«.
- 23. Filmklub: Kinasyndromet.
- 30. Åbent hus: Ib Michael, Ernesto Tseremp.

FEBRUAR

- 13. Åbent hus: Grevinde Danner stiftelsen.
- 15. Filmklub: Katten fra det ydre rum.

16. Diana Rangel. Samba - instruktion.
18. Amnesty International.
20. Åbent hus: E.F. Pakken: Else Hammerich, Dorte Bennedsen, Poul Brønsted »Paneldiskussion«.
27. Filmklub: Paris-Texas.

MARTS

6. Åbent hus: Nina Rasmussen og Hjalte Tin.
20. Filmklub: Min Farmors hus.

APRIL

3. Åbent hus: Jesper Siberg - Michael Valeur.
10. Grupo Morango, Brasiliansk musik.
24. Elevafrejse vinterskolen.
28. Elevankomst.
29. Folkedans.

MAJ

22. Åbent hus: Flygtninge i dag v/ Finn Slumstrup.
25. Elevankomst.
26. Videofilm: Mel Brooks skøre verdenshistorie.
29. Åbent hus: Lars Trier.

JUNI

5. Grundlovsdagen: Radikale - Arne Pihl Christiansen.
12. Åbent hus: Samuel Rachlin.
- 13.-14. Elevmøde.
19. VHG Sommer-gymnastik-opvisning.
22. Elevankomst.
23. Sankt Hans bål.
27. Åbent hus: Ingelise Bredahl.

JULI

3. Åbent hus: Peter Abrahamsen og Roxy-trioen.
11. Åbent hus: Anne Strandvad.
18. Afrejse - sommerskolen.

Fra elevforeningen

Opgaverne for elevforeningens bestyrelse ændres ikke meget fra år til år. Det gør heller ikke så meget, når bare vi finder opgaverne gode og har det hyggeligt og rart når de løses. Det synes jeg er tilfældet i vores bestyrelse.

Sammensætningen i bestyrelsen er igen i år blevet ændret en smule. Årgangsrepræsentanterne Vibeke Dahl og Mette Mathiesen er nu gået ud, og i stedet er Terese Knudstorp og Lars Petersen kommet ind. Fra vinterholdet Jens Olsen og Søren H. Olsen repræsentanter. På vores generalforsamling var undertegnede på valg, og blev genvalgt, og senere konstitueret til formand for 86/87. Susie Jensen ønskede at fratræde som generalforsamlingsvalgt et år før tiden, og generalforsamlingen valgte istedet Vibeke Dahl. I skolens bestyrelse er elevforeningen repræsenteret af Susie Jensen og undertegnede.

Hvad der i det forløbne år er foregået på højskolen kan læses andetsteds i bladet.

Sommerelevmødet bliver tit et broget foretagende, men kan det blive anderledes, når ca. 200 nye og gamle elever mødes.

På grund af det fine sommervejr lørdag eftermiddag, var vi rykket udenfor på terrassen, hvor vi blev underholdt og belært af en tidligere elev, Jakob Hoglebe, der til lejligheden havde taget nogle af sine kurdiske venner med. De underholdt med kurdisk musik og dem der orkede kunne også lære kurdiske dansetrin, eller se en film optaget i Kurdistan. Om aftenen blev middagen indtaget udendørs, og senere spille Batuque do Samba op til dans med deres smægtende brassilianske rytmer.

Bestyrelsen har valgt at lade »Vallekillingen« lide bladdøden med udsendelsen af nummer 3 i 1986. Det skyldes ikke

mindst et fald i abonnenterne, således var vi til sidst mindre end 200, hvilket er minimum for at det kan udsendes som postadresseret blad. Herudover har det også været svært at få andre til at skrive i bladet, og også trykningen/redigeringen af bladet - det skulle jo helst være godt og billigt - var også til sidst et problem. Så derfor har vi besluttet at nedlægge »Vallekillingen«.

Vi vil også i det næste år arbejde videre med ideen om, at elevforeningen kan få fremstillet en T-shirt/sweatshirt med et rigtigt Vallekilde-logo. Hvis vi finder det rigtige tilbud, vil vi se på, om det er muligt at elevforeningen kan investere heri. Har nogle af læserne et forslag til et logo, hører bestyrelsen gerne herom.

På skolekredsens generalforsamling blev Niels Bendix fra elevforeningen valgt ind i højskolens bestyrelse. Selv om Niels Bendix nu ikke på samme måde er en af »vore egne« ændrer det sikkert ikke Niels' holdning til elevforeningen.

Omkring skolens bestyrelses arbejde omkring valget af et nyt forstanderpar har elevforeningens repræsentant, Susie Jensen gjort et stort stykke arbejde, og med valget af Betty og Lasse Rathnov er nok ingen i tvivl om, at det er et godt og fornuftigt valg, og her fra elevforeningen skal der atter engang lyde et hjerteligt velkommen til mange gode år på Vallekilde.

Susie Jensen og undertegnede er medlemmer af bestyrelsen i Højskolernes Sekretariat (HS), valgt af Landsforeningen af Højskoleelever (LaH). På et tidligere LaH møde blev det besluttet at nedlægge LaH så snart LaHs repræsentantskab i HS kunne afsluttes med en for os tilfredsstillende ny struktur af HS. Den anden samarbejdspartner i HS er Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark (FFD). Det er endnu ikke lykkedes at finde en ny fremtidig struktur af HS som alle parter kan være tilfredse med. Så Susie og jeg er stadig medlem af HS-bestyrelsen og arbejder videre med sagen.

Igen i år er elevforeningens medlemstal blevet reduceret. Tallet for i år er 114, så det samlede medlemstal er på 1049

medlemmer. Sammensætningen af elevforeningens medlemmer er stadig flest »gamle«, og færrest »nye« elever.

Forudsætningen for elevforeningens arbejde er ændret i takt med elevgruppens sammensætning.

Ved en umiddelbar betragtning udgør højskolerne i dag, sammenlignet med tidligere, næppe et tilsvarende revolutionært potentiale, set i forhold til, hvilke problemer der nu optager en god del af højskolernes elever. For Højskolerne og deres elever er opgaven i sin kerne naturligvis fortsat den samme: at deltage i kampen for livet og mod alt, hvad der truer det - men konkret er der en betragtelig forskel på dengang og nu, i opgavens fremtrædelsesform og på verden indenfor og udenfor folkehøjskolen. Og måske derfor bliver et højskoleophold i dag ikke på samme måde, som tilfældet ofte var tidligere, OPLEVELSEN for livet, men en (forhåbentlig) god oplevelse i en lang række af oplevelser i et relativt begivenhedsrigt liv. Den altovervejende del af højskolernes elever udviser et stort engagement i den tid, de er på skolen - måske fordi de på højskolen bliver konfronteret med sider af tilværelsen, som de lige netop IKKE selv har valgt at konfrontere sig med. Men efter endt ophold skifter engagementet oftest til nogle andre sammenhænge: videreuddannelse, deltagelse i nye folkelige bevægelser (græsrodsarbejde), fagligt arbejde etc. En del fastholder dog også parallelt hermed deres engagement i højskolen gennem medlemsskabet af vores forening, men hovedparten af dem kvitter medlemsskabet igen, når højskoleopholdet er kommet et par år på afstand. Denne situation er ikke ny for elevforeningen, og vi gør os da også tanker om, hvad vi kan gøre, og vi er langt fra færdige med den diskussion. Har nogle af medlemmerne kommentarer hertil, hører vi gerne herom.

Fra generalforsamlingen skal det også nævnes, at det blev vedtaget at forhøje kontingentet for 1987/88 til kr. 75,- for enkeltmedlemmer og kr. 85,- for par.

Revisorerne blev genvalgt, og som noget nyt er skolens sekretær Jytte Gynther blevet valgt som suppleant, når og hvis det bliver aktuelt.

Og til allersidst skal I huske at meddele adresseforandringer til elevforeningens forretningsfører Ane-Margrethe Steffensen. AMS sørger så for, at I portofrit modtager årsskriftet, når I har betalt kontingentet, der iøvrigt også dækker foreningens øvrige drift, bl.a. afholdelse af sommerelevmødet, kunstindkøb til højskolen m.v.

Bjarne Sinding

Elevforeningens bestyrelse

Valgt af foreningens generalforsamling:

Bjarne Sinding (formand), Holmebækhus 348,
4681 Herfølge.

Vibeke Dahl, Dronningensgade 10, 2.tv., 1420 Kbh. K.

Ingrid Fugl, Højskolevej 13, Vallekilde, 4534 Hørve.

Valgt af skolens sidste 4 elevhold (med suppleanter):

Lene Rudolph Lund, Vordingborggade 4 B, 2100 Kbh. Ø.

Karen Marie Jensen, Bagsværdvej 223, 2.tv., 2880 Bagsværd.

Sten Modvig, Høegh Gulbergsgade 4, 8000 Århus C.

Sven Dohmann, Jægersgårdsgade 58, st., 8000 Århus C.

Jens Vadum Olsen, Klassensgade 6, 1.th., 2100 Kbh. Ø.

Søren Haugaard Nielsen, Reverdilsgade 3, 4.tv., 1701 Kbh. V.

Terese Knudstorp, Sankelsmarksgade 8, 1.th., 1676 Kbh. V.

Lars Petersen, Vængetvej 53, 3630 Jægerspris.

Til Vallekilde højskoles bestyrelse

har elevforeningen udpeget:

Susie Jensen

Bjarne Sinding

Elevforeningens forretningsfører:

Ane-Margrethe Steffensen, Krogen 2, Vallekilde, 4534 Hørve,

tlf. 03 45 73 15.

Årsregnskab for Vallekilde Folkehøjskoles elevforening

1. juli 1985 til 30. juni 1986

INDTÆGTER:		UDGIFTER:	
Medlemsbidrag	63.925,00	Trykning årsskrift	36.136,40
Vallekillingen	4.610,00	Porto elevforening	11.937,90
Forskelligt	733,82	Tryksager	3.630,53
Renter: Konto 2605	155,30	Porto Vallekillingen	1.621,91
Konto 2575	3.746,82	Tryksager	5.551,15
Giro	66,10	Forskelligt	587,50
Konto 6206	2,17	Rejseudgifter	4.506,80
		Elevmøde	3.000,00
		Kontor m.m.	2.000,00
		Gaver	298,90
		Forskelligt	1.690,35
		Udgifter i alt	<u>70.961,44</u>
		Overskud	<u>2.277,77</u>
Indtægter i alt	<u>73.239,21</u>	Balance	<u>73.239,21</u>
 AKTIVER:		 PASSIVER:	
Konto 2575	45.921,62	Formue 1. juli 1985	45.804,61
Konto 2605	1.326,00		2.277,77
Konto 6206	834,76		
	<u>48.082,38</u>		<u>48.082,38</u>

Ane Margrethe Steffensen

Ovenstående regnskab er gennemgået, bilag er sammeholdt med det bogførte. Sparekassebøger og Giro afstemt, intet fundet at bemærke.

VALLEKILDE, den 17. september 1986.

Kåre Jensen

Niels Juul

Hængt ud
Peget på
De gjorde det ikke for at være onde
Men jeg føler mig truffet
Mit humør daler
mens de fortsætter debatten

Op! Alle ud på gulvet og danse!
- føler mig fuldstændig forkert
- føler mig træt af højskole
træt af alle de mennesker
Føler ingen trang til at danse
men hopper alligevel lidt
gemmer mig i mit lange hår...

Men musikken er så GLAD
og min krop løsner sig
og pludselig er vi i ring
hånd i hånd
rundt og rundt
farende mod hinanden
væk igen
kludrende sammen
- og vi ender i et stort rod
på gulvet i latter
og jeg er ved at tude
af glæde
over alle de dumme højskolemennesker!

*Anette Bjerring
marts 1986*

Nyt fra Vallekilde Højskole

Det forløbne år har været rigt på begivenheder. Det manifesterer sig blandt andet i, at det er medlemmer af »fodfolket«, der er forfattere til dette.

Få dage efter dead-line på sidste årsskrift, blev alle medarbejdere kaldt sammen hos Finn og Vibeke Slumstrup. De fortalte os, at Finn havde sagt ja til stillingen som informationschef i Dansk Flygtningehjælp - på halv tid fra 1. januar og fuldtids pr. 10. februar. Vibeke var parat til at blive sommer-skolen ud.

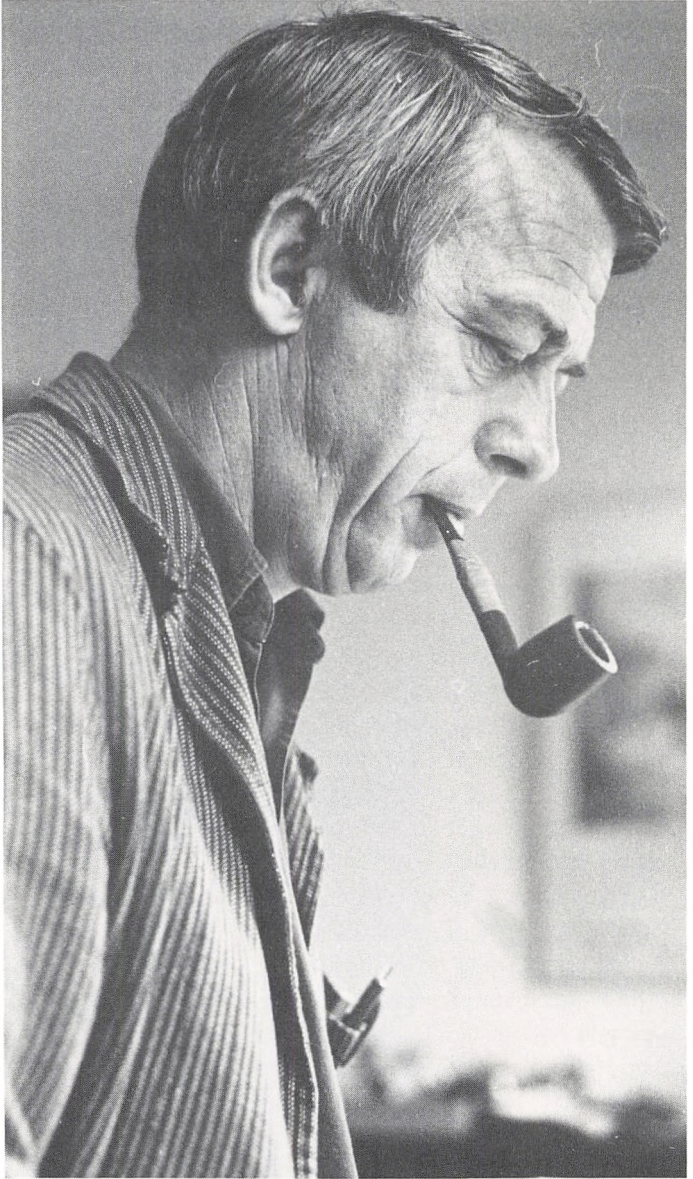
Vi har sammen med Finn og Vibeke haft 7 spændende og arbejdsomme år, hvor store projekter er blevet ført ud i livet, og hvor vi har arbejdet os frem imod det indhold, som vi mener, Vallekilde vil være tjent med.

Da vi først var kommet os over meddelelsen, fandt vi sammen med bestyrelsen ud af, at det ville være de rimeligste arbejdsbetingelser for en ny forstander at blive ansat fra 1. juli. I den mellemliggende periode accepterede Thor West igen at lade sig konstituere.

Utroligt mange reflekterede på opslaget, og eftersom vi mente, at alle ansøgninger skulle behandles seriøst, blev det en lang og meget travl tid. Som bekendt blev Lasse og Betty Rathnov ansat som forstanderpar, og familien rykkede ind i forstanderboligen den 1. juli. Lasse og Betty har været på Krogerup Højskole i 19 år, så højskoletilværelsen er dem ikke ny. Alle her på stedet føler sig trygge ved og glade for det nye samarbejde.

I stedet for at ansætte en ny lærer her i foråret, valgte vi at se tiden an. Det har været muligt, fordi vi har kunnet trække

Lasse Rathnov

på folk som kender stedet. Hannibal Nielsen, som var elev i 79 og som boede her i vinter, mens han havde et vikariat på Ods-herreds Gymnasium, blev hele sommeren, var ganglærer på hvid gang og underviste i juli måned. I juli fik vi til musikundervisningen hjælp af Jens »Jeep« Jørgensen, som tidligere har været timelærer på Vallekilde. Derudover havde vi glæde af H.C. Mogensen. Han er musiker, og nogle vil måske kende ham fra gruppen Thermænius. Han var tilknyttet musikundervisningen som langtidsledig i en del af et jobtilbud.

Vores pedel gennem 4 år, Ole Rasmussen, har sagt sin stil-ling op her i efteråret. Ole har været her under den sidste byggeperiode, og som man har kunnet forstå på Finn her i års-skriftet, har det været en brydsom tid at være pedel i. Oles hjælpsomhed har dog aldrig fornægtet sig, hvor travlt han end havde.

I gæstekunstnerlejligheden boede den polske skulptør og sølvsmed Jacek Rochacki fra vinterskolens start og til 1. februar. Han indrettede et lille værksted i et hjørne af pejse-stuen, hvor man altid kunne træffe ham, når han ikke arbejdede med eleverne i interessegrupper om emner inden for sit område. Lejligheden blev efter Jacek's afrejse overtaget af væveren »Napoleon« resten af vinterskolen.

Et af Lasse og Bettys første tiltag efter deres ankomst var at foreslå en »firmaudflugt« til Prag. Den ide vandt så meget ge-hør, at vi den 31. august drog afsted, 26 medarbejdere og børn. Vi havde en sjov, lærerig og oplevelsesfyldt tur, så god, at vi på den kommende vinterskole vil foreslå eleverne en stu-dietur derned.

For at løse et boligproblem for vores musiklærer John Lar-sen og hans familie, er vi gået i gang med et spændende pro-jekt. Der bliver bygget en ny lærerbolig i Møllers gamle værel-ser på gården. Håndværkerne er godt i gang, og både Møller, familien Larsen og alle vi andre venter spændt på at se det fær-dige resultat.

Vinterskolen begyndte med 35 elever, men vi kunne glæde os over en næsten fyldt skole fra januar, og sommerskolen var

jævnt hen fyldt i alle tre måneder. Alt i alt et sjovt og aktivtetsfyldt år. Der er stor forskel på de to forløb. På vinterskolen, hvor vi arbejder sammen med de samme mennesker i 4 eller 6 måneder, kommer der sammenhæng i tingene, og der er god tid til samvær. Sommerskolen er hektisk, folk kommer og går, men der hersker en fortættet atmosfære af aktivitet og travlhed både ude og inde. Tilsammen en spændende årsrytme for os på stedet.

Efterårsmødet var som altid sammensat af forskellige elementer, jubilarsammenkomsten med 25 års jubilaren Niels Mandøe som foredragsholder, middag, præsentation af det nye forstanderpar og kaffe med jubilarernes taler og hilsner. Lørdagens foredragsholdere var Grundtvigs Højskoles forstander Ole Jensen, der talte »Om at leve med lidelse«, og højskolelærer Mads Lidegård, Krogerup, om »Mindretal«. Søndag eftermiddag var det professor Gunhild Nissen om »Grundtvig og børneskolen«, hvorefter efterårsmødet sluttedes med Lasse Rathnovs foredrag: »Ung i Dag«. Lærerne læste med vanlig dødsforagt Dario Fo, »Marcolfa«, lørdag aften.

Med ønsket om en glædelig jul, sendes de kærligste hilsner fra

Lene Gedde og Birgitte West

Fra Skolekredsen

På vegne af bestyrelsen for den selvejende Institution Vallekilde Folkehøjskole har jeg lovet, at skrive et indlæg vedrørende skolekredsen.

Bestyrelsens arbejde i 1985/86 har i høj grad været præget af forstanderskiftet. Finn Slumstrup opsagde sin stilling pr. 10.2.1986 i forbindelse med ny stilling som informationschef i Dansk Flygtningehjælp. Vibeke Slumstrup fortsatte som lærer indtil sommerskolen var afsluttet. Fra bestyrelsens side har vi haft lejlighed til at sige familien Slumstrup tak for deres periode som forstanderpar på Vallekilde. Det var med beklagelse, at vi modtog opsigelsen, men vi har forståelse for, at skifte må finde sted, når nye muligheder og udfordringer melder sig, og vi ønsker familien alt godt i deres nye stillinger.

Arbejdet med at finde frem til nyt forstanderpar medførte en stor mødeaktivitet, ikke alene i bestyrelsen, men også med medarbejderne på skolen, for at finde frem til principper for ansættelsesprocedure og målsætning/er for Vallekilde Højskoles fremtidige virke. Efter mødet med en række af de mange ansøgere - 67 ialt - til forstanderstillingen, blev der opnået fuld enighed om at ansætte Betty og Lasse Rathnov som skolens nye forstanderpar. De kommer fra et mangeårigt virke som lærere på Krogerup Højskole, og de har dermed både erfaring og nært kendskab til højskolen. Bestyrelsen er sikker på, at Vallekilde Højskole i Betty og Lasse Rathnov har fået et forstanderpar, der ikke alene vil være i stand til at videreføre det bedste af de traditioner der knytter sig til Vallekilde Højskole, men også kan bringe fornyelse ind i hverdagen til gavn for både elever, medarbejdere og skolekreds.

Betty Rathnov

Den årlige generalforsamling fandt sted den 26.5.1986. Fra beretningen kan oplyses, at selv om året aktivitetsmæssigt har været godt, så har driftsresultatet været mindre godt. I lighed med en række andre grundtvigske højskoler har vi måttet konstatere en fortsat nedgang i årselevtallet, der for 1985 blev 55,3. Driftsresultatet blev på ca. kr. 74.000,- før afskrivninger. Dette er ikke helt tilfredsstillende, men da skolens grundøkonomi er god, kan vi bære et enkelt år eller to med et resultat af denne størrelse. På generalforsamlingen trak Erna Læsøe Olsen sig ud af bestyrelsen, og blev afløst af Niels Bendix Knudsen, der således nu er generalforsamlingsvalgt mod hidtil at være valgt/udpeget af elevforeningen. Nancy Sørensen og Alf Larsen blev genvalgt. Bestyrelsen er nu igen fuldtallig efter Knud Bjørn Madsens udtræden sidste år. John Larsen, Stenstrup, medlem af Vestsjællands Amtsråd, er udpeget som nyt medlem. Bestyrelsen har konstitueret sig med Kr. Brøns Petersen som formand og Alf Larsen som næstformand.

Bestyrelsen har iøvrigt været ude for et frafald på grund af sygdom og død i et omfang der har været meget smerteligt. Ved nytårstid 1986 døde Hans Berthelsen, der som nævnt i sidste års elevskrift trak sig ud af bestyrelsen på grund af sygdom. Sidst i januar 1986 døde Niels Steffensen, Øyås efter svær sygdom. I bestyrelsen efterfulgtes han af Ida Frøkjær, der var 1. suppleant til bestyrelsen. I juli måned døde Knud Bjørn Madsen efter lang tids svagelighed, han udtrådte ligeledes af bestyrelsen på grund af sygdom. 10. september 1986 døde Alf Larsen efter kortere tids svær sygdom. For alle de nævnte gælder, at de hver især har ydet en særlig indsats i bestyrelsesarbejdet og for skolen i en lang årrække. De har haft engagement og interesse for højskolen i almindelighed og for Vallekilde i særdeleshed. Vi vil savne dem i hverdagen, og der er god grund til at sige tak for deres arbejde og indsats.

Afslutningsvis kan jeg berette om, at skolen for tiden er ved at indrette ny medarbejderbolig nede på gården. Årsagen her til er, at Ane Margrethe Steffensen efter Niels Steffensens død ønsker at disponere over det hus, som højskolen lejede af fa-

milien sidste år. Bestyrelsen har derfor fremskyndet tidligere overvejelser om yderligere en medarbejderbolig, og har ved en ekstraordinær generalforsamling den 10.9.1986 fået skolekredsens accept på etableringen af boligen, samt optagelse af rentesikret lån på kr. 600.000,- til finansiering af byggeriet. Den nye bolig forventes at kunne tages i brug først på året i 1987.

Kr. Brøns Petersen

Vallekilde Højskole

Et navn så blidt og blødt - et kærtegn og et kildespring.
Et syn så saligt-sødt - som sjældent set - som ingenting.

En skæbnefyldt profil - en tanke tunget ud i tegl.
En blanding - stil med stil - så dristigt-nænsomt uden fejl.

Du er et kloster-ligt - granit-solidt din buegang
med veksling ret og pligt - med dag og dåg og takkesang.

Dit idrætshus - lad gå - er helt udelt sin egen stil.
Det første sted vi så - den svenske gymnastik hertil.

Spånplade-romantik - en mindelse om høje nord.
En balsam for vort blik - et ord om Norden trindt på jord.

Dit klokketårn er som - en spinkel spire groet frem
af auditorium - og klokken kalder her os hjem.

Til store syners skimt - men også små skridt vejen hen.
Utopia i glimt - et kompromis og fort igen.

Her sad vi tæt og tit - og hørte et livsaligt ord,
og tanken flagred frit - og favned fuldt den hele jord.

Som baggrund havde vi - et Ansgar-billed Kristi skjald
ved Slesvigs Gudevi - der fulgte her og nu sit kald.

Man præked ikke ud - i tide-utid langt fra det,
men gav os blot et bud - en tavs - dog talende pamflet.

Forstander Grosens ord - om Gandi og om Qvækerliv,
de satte dybe spor - om folk og tanker uden kiv.

Killemose - hædersmand - han tog os til Amerika.
Frihedsgudindens land - med + og ÷ nu som da.

Og gymnastik - eet-to - han lærte os at ranke ryg
på sundhed, sandhed, tro - og bøje sig for skæbnen tryg.

Grønborg jeg nævne må - om esperanto talte han.
Folkeforbund trængte på - og fred for fremtids kvinde-mand.

Tre veteraner blot - jeg nævne vil - de får slå til.
Skønt andre støtted godt - og runded af den hele stil.

Nå nej - en nabo må - jeg tælle med - Troels Triers hus.
Her kom vi store små - og leved-fested-sus og dus.

Han var blandt ungdomsfolk - som gladest dreng og venligst
vært af løjer fler end nok - en aldersgrænse - kvittet tvært.

Dit skønne billedsprog - og glæded i dit atelier
og i hver Danmarks krog - vel findes dine køer og kvier.

Hvad mere skal vi nævne her - din have var et paradis,
den høje hæk var himlen nær - dens klipning havde og sin pris.

I ly af den stod æbletræer - med gylden frugt i mængde
og blomstergrupper her og der - i hele havens længde.

Hvor langt - ja mon man gætter galt - at kilometren nævne
den kondi-tur er vel betalt - og styrker vilje evne.

På bjerget stod den ny tids tegn - og øved sine unger.
Vindmølle-tegn i hver en egn - god tro på fremtid bringer.

Fra bjerget var en udsigt ud - alverdens herligheder.
en hilsen fra så rig en gud - vi møder alle steder.

Hvor Lammefjordens bølger gik - imod de stejle skrænter.
Vi korn i brede bølger fik - og grøde - rigdom henter.

Tak Vallekilde for hver gang - jeg møder mine minder
med alvorstale lovpris-sang - min ungdom jeg genfinder.

Med velberåd hu har jeg glemt et navn - en ildsjæl - Adia Frost
Hun kommer her!

Jeg mindes en gnistrende flamme
et sanddru søgende sind
to modpoler støbt i det samme
jordiske hylster ind.

Jeg husker en helstøbt vilje,
som aldrig gik på akkord.
Kompromisser - for dyre - for billige
bytter-sælger principperne bort.

Ja, helstøbt var hele din væren
jysk - vendsysselsk - bund solidt,
gav riget før magten og æren
alt hvad du livslangt har stridt.

Jeg mindes et ord du udslynged:
»Jeg vil ej være rund som en bold,
jeg vil gøre mig kantet og tynget,
så mit spor det kan synes langt hold«.

Du kom fra Tusindårsfesten
verdens ældste demokrati,
talte tit om Island forresten,
fordi vi kunne det li'.

Den ordknappe saga - kort - godt
kunne lære os et og andet,
når vi ævler en ordflom blot
uden tanker - vrøvlet og vandet.

Ja - du tændte en ild i vi andre,
som aldrig kan slukkes helt.
Du gav mod og lyst til at vandre,
skønt målet vel ofte blev delt.

Peder Pedersen, Give

Vallekilde højskoles bestyrelse

Afdelingsbestyrer Kristian Brøns Petersen, Hørve. Formand.

Forstander Niels Bendix Knudsen, Mørkøv. Næstformand.

Laborant Sussie Jensen, København.

Bibliotekar Ida Frøkjær-Jensen, Vallekilde.

Gårdejer Asger Jørgensen, Skalstrup.

Gårdejer John Larsen, Højby Sj.

Socialrådgiver Bjarne Sinding, Vallø.

Lærer Anna Skriver, Nykøbing Sj.

Sygeplejeelev Nancy Sørensen, København.

Vallekilde-kredsene

Nordjyllandskredsen:

Formand, fhv. gårdejer Mads Nielsen, Vestergade 38, 9760

Vrå. Møde lørdag den 3. oktober 1987 kl. 13,30 på Højskole-
hjemmet i Hjørring.

Fynskredsen:

Formand, Karl Rasmussen, Enghaven 14, Jullerup, 5472

Særslev J. Møde 4. oktober 1987.

Vestjyllands Vallekildekreds har oplyst, at det er besluttet at

standse Vallekildemøderne som følge af vigende medlemstal.

Kredsens Vallekildeudvalg ved Arne Rode, Margit Østergaard

og Andreas Axelsen sender venlige hilsener og ønsker Valle-

kilde højskole en god og lykkelig fremtid.

Praktiske meddelelser

Elevmødet

afholdes i dagene 19.-21. juni 1987. Mødet begynder fredag aften og slutter søndag formiddag.

Programmet fastsættes senere, men reserver dagene.

Efterårsmødet

holdes i dagene 18.-20. september 1987. Mødet starter fredag den 18. kl. 16,15 og slutter søndag den 20. ud på eftermiddagen.

Efterårsmødet er ikke kun for jubilarer. Alle er velkomne. Ved tilmelding til hele efterårsmødet er der gratis adgang til alle arrangementer. Der vil være mulighed for at bo på skolen under hele efterårsmødet.

Jubilarmødet

Der afholdes jubilarmøde fredag den 18. september 1987.

Som skolens gæster indbydes eleverne fra årgangene 1916-17, 1917, 1921-22, 1922, 1926-27, 1927, 1936-37, 1937, 1946-47, 1947, 1961-62, 1962, 1976-77, 1977.

Jubilarenes pårørende og tidligere elever, der ikke er jubilarer, men deltager i efterårsmødet, er meget velkomne mod forudbestilling og betaling.

Jubilarer, der ikke er medlemmer af elevforeningen, vil fra højskolen modtage en særlig invitation til mødet.

Adresser på jubilarer, der ikke er medlemmer, bedes venligst tilsendt Ane-Margrethe Steffensen, Krogen 2, Vallekilde, 4534 Hørve.

Sommerkurserne

Sommerkurserne er åbne for alle.

De senere års erfaring har vist, at mange, der ellers ikke har mulighed for et længerevarende ophold på Vallekilde, ser en mulighed for et højskoleophold af mere end bare 8 dage på højskole.

Sommerskolen er bygget op på perioder af 4 ugers varighed, med mulighed for at deltage i såvel 4, 8 og 12 ugers kurser.

I 1987 begynder sommerkurserne den 4. maj, 31. maj og 28. juni.

Giv venner og bekendte inspiration til et sommerkursus på Vallekilde!

Adresseliste for 1976/77

Vinterskolen

Jan Bruno Andersen, Nykøbingvej 7, 4990 Saksøbing.

Bent Bach, Helgolandsgade 18, 3., 9000 Ålborg.

Kathrine Billmann, 3913 Angmagssalik, Grønland.

Gitte Breitenkamp, Guldbergsgade 53, 4.tv., 2200 Kbh. N.,
tlf. 01 11 28 90.

Henrik Blet, Borups Alle 282, 2.tv., 2400 Kbh. NV.

Susanne Byskov, Tjørnevej 3, 6950 Ringkjøbing,
tlf. 07 32 08 10.

Vibeke Bundgård, Skolebakken 21, 4873 Væggerløse,
tlf. 03 87 77 54.

Lene Christensen, Lerager 67, 3600 Frederikssund,
tlf. 03 31 32 96.

Anette Christiansen, Københavnsvej 7, st., 4000 Roskilde,
tlf. 03 36 95 64.

Torben Estermann, Stenkløvervej 4, 2400 Kbh. NV.,
tlf. 01 69 16 26.

Susanne Find, Dyrhaugevej 2, 4200 Korsør, tlf. 03 57 12 82.

Birgitte Lind Hansen, Rødvig Alle 17, 2650 Hvidovre,
tlf. 01 78 57 02.

Marianne Linrod Hansen, Fynsvej 10, 9900 Frederikshavn,
tlf. 08 42 57 87.

Kirsten Skov Hansen, c/o Christensen, Hyltebjerg Alle 23,
st.tv., 2920 Vanløse.

Ellen Margrethe E. Hansen, Torstensvej 43, 2650 Hvidovre,
tlf. 01 78 95 48.

Ambrosia Hansen, Højtoft 13, 6230 Rødekro, tlf. 04 66 20 44.

Cathy Hogel, 6 Edgewood Drive, Essex Junction Vermont

05452, USA, c/o Ann Andresen, Båstrupvej 108,
3480 Fredensborg, tlf. 03 28 24 36.

Stig Hørdum, Vodrofsvej 11, 1., 1900 Kbh. V.

Lene Jensen, Stengårds Alle 101, 2800 Lyngby, tlf. 02 98 19 84.

Jan Endal Jensen, Lille Colbjørnsensgade 8, 4., 1703 Kbh. V.,
tlf. 01 24 03 91.

Ricard Jensen, Skellets Hus, Stagsted Skov,
9351 Flauenskjold.

Tonni Jensen, Abildgårdsvej 21, kælder 2, 3000 Helsingør.

Gunnar Rask Jensen, Andrupgårdsvej 7, Andrup,
6700 Esbjerg, tlf. 05 16 00 11.

Lone M. Jensen, Gyvelvej 4, 4560 Vig. De første år blev brugt
på film samt diverse småjobs. Henslæber nu min tilværelse
som exam. folkeskolelærer. Nuværende adresse:

Lone Adler, Gyldenkærnevej 19, Svogerslev, 4000 Roskilde.

Gitte Jensen, Dragevej 1, Jyllinge, 4000 Roskilde,
tlf. 03 38 81 63.

Finn Sundvall Jensen, Havnsøvej 3, 4591 Føllenslev.

Pia Jørgensen, Ådalsparkvej 1, 2970 Hørsholm,
tlf. 02 86 35 43.

Karin Jørgensen, Paradisvej 6, Havnsø, 4591 Føllenslev.

Ena Kiss, Fynsvej 1, 9900 Frederikshavn, tlf. 08 42 10 29.

Birgitte Kock, Hestehaven 19, 2960 Rungsted Kyst,
tlf. 02 86 30 55.

Macey Koltowski, Lundtoftegade 75, th., 2200 Kbh. N.,
tlf. 01 85 51 11.

Jørn Kruse, Alleen 129, st., 2770 Kastrup.

Johnny Lyster, Pederskervejen 24, 3720 Åkirkeby.

David Larsen, Mjøsensgade 2, 4. th., 2300 Kbh. S.

Tommy Larsen, Øresundsvej 48, 4. th., 2300 Kbh. S.

Einar Lemke, K.M. Klausensgade 36, 5. vær. H. 6,
2450 Kbh. SV.

Linda Lind-Forsmark, Olaf Rudevej 19, 3000 Helsingør,
tlf. 03 21 72 20.

Ib Lorentsen, Vemmedrupvej 6, 4632 Bjæverskov,
tlf. 03 67 08 00.

- Povl Dam Markussen, Fiskenæs, 6300 Gråsten,
tlf. 04 65 14 71.
- Ingebjørk Magnúsdóttir, Godatuni, Gardabæ, Island,
tlf. 44633.
- Dorthe Mortensen, Thorsvej 9, Kregme, 3300 Frederiksværk,
tlf. 03 12 22 95.
- Else-Marie Nedergård, Fynsvej 2, 9900 Frederikshavn,
tlf. 08 42 26 57.
- Steen E. Nielsen, Sundparken 5, 3600 Frederikssund.
- Gitte Nielsen, Tjørnevej 6, 6950 Ringkjøbing, tlf. 07 32 20 74.
- Henry Nielsen, Tornbergvej 30, 4130 Viby Sj.
- Stig Nielsson, Lindevej 3 B, 3060 Espergærde, tlf. 03 23 33 20.
- Jan Nyboe Olsen, Byskov Alle 40, st.tv., 4200 Slagelse.
- Niels Otto Olsen, Tuborgdepotet, 4281 Gørlev, tlf. 03 55 51 75,
eller OKS. N.O. Olsen, IGDEL/STAM, 3530 Farum Kaserne.
- Anette Pedersen, Grønningen 2, Ejby, 4623 Ll. Skensved,
tlf. 03 82 00 73.
- Lars Pedersen, Ved Bækken, 3060 Espergærde,
tlf. 03 23 36 38.
- Edvard Pedersen, Erantisvej 17, 4700 Næstved,
tlf. 03 73 45 20.
- Peder Pedersen, Lykkegårdsvej 365, Toustrup, 8641 Sorring.
- Elsebeth Petersen, Søvej 11, 2880 Bagsværd, tlf. 02 98 30 57.
- Keld Pedersen, Kierulfsvej 70, 3.tv., 4200 Slagelse.
- Steen Rasmussen, Roarsvej 14, 3650 Ølstykke.
- Søren Pedersen, Spangsvej 44, Grumløse, 4750 Lundby,
tlf. 03 78 11 71.
- Kirsten Juul Petersen, St. Torv 4, 8000 Århus C.
- Jan Rene Pedersen, Charlotte Munksvej 12, 1., 2400 Kbh. NV.
- Silvie Riyera, Havbakken 172, Hjerting, 6700 Esbjerg.
- Søren Rasmussen, Egedalsvænget 45, 3., 2980 Kokkedal,
tlf. 03 24 34 89.
- Palle Rasmussen, Splitgårdsvej 7, 3782 Klemensker,
tlf. 03 96 60 36.
- Anita Sørensen, Grønvangsvej 72, 6700 Esbjerg.
- Ole Schmidt, Odinsvej 3, 2., 3000 Helsingør.

- Preben Schultz, Præsteskovene 30, 6200 Åbenrå.
 Linda Smedegård, Fosgården 10, st., 2620 Albertslund.
 Henrik Stilling, Øresundsvej 62, 2., 2300 Kbh. S.,
 tlf. 01 59 13 58.
 Elin Sørensen, Strandvejen 68, 7100 Vejle.
 Michael Syewczyk, Trofævej 3, 2300 Kbh. S., tlf. 01 58 99 42.
 Kirsten Lykke Søndergård, 1285 E Calavera st. Alstad,
 California, 91001 USA, 213-797-8815.
 Inge Marie Friis Thorsen, Gl. Kalkbrændervej 32, 3.th.,
 2100 Kbh. Ø.
 Benny Kofoed Thomsen, Nordvestvej 3, vær. 97,
 4300 Holbæk.
 Leif Thomsen, c/o forældre, Thorsvej 24, 9800 Hjørring.
 Sigrid Thomassen, Stationsvej 16, 7500 Holstebro,
 tlf. 07 42 07 79.
 Hans Zøllner, »Birkegården«, Nordmarksvej 1,
 4621 Gadstrup, tlf. 03 39 05 00.
 Sheikhzadz Ourang Zaeb, Østergården 28, 2.tv., 2635 Ishøj,
 tlf. 02 73 84 29.
 Per Reimann, Københavnsvej 47, 4000 Roskilde.
 Tom Sanding, Sigridsvej 10, 2900 Hellerup,
 tlf. 01 - HE 7819 eller HE 6169Y.
 Palle Thor Straten, Algade 18 C, 2.th., 4760 Vordingborg.
 Lisbeth Thomsen, Hostrupvej 18, 3400 Hillerød.
 Lillian Thomsen, Ahornegade 6 kld., 2200 Kbh. NV.
 Karen Wiin-Nielsen, Grage Cottage, Fleet Hill,
 Finchampstead, Berkshire, England, tlf. Eversley 733017.
 (Rønnebærvej 25, 3400 Hillerød, tlf. 03 26 52 10).
 Flemming Willumsen, Jul. Blomsgade 12, 5., 2200 Kbh. N.

Sommerskolen

- Ingrid Andersen, Blankegårdsvej 4, 5466 Asperup,
 tlf. 09 48 11 76.
 Tommy Rene Andersen, Kronborggade 2, 2200 Kbh. N.,
 tlf. 01 85 00 23.

- Gert Kofoed Andersen, Morbærhaven 6-44,
2620 Albertslund.
- Marianne Asmussen, Øresundsvej 56 II., 2300 Kbh. S.
- Henriette Bolow, c/o forældre, Vibevangen 2, 3520 Farum.
- Anders Chemnitz, Højbodervej 29, 4295 Stenlille,
tlf. 03 60 44 26.
- Søren Chr. Clausen, Folkvarvej 18, 2000 Kbh. F.,
tlf. 01 - GO 8187.
- Pernille Dalgård, Drosselvej 2, 6430 Nordborg Als,
tlf. 04 45 05 29.
- Birgitte Evers, Schleppegrellsgade 28, 9000 Ålborg,
tlf. 08 16 36 15.
- Ole Fastrup, c/o forældre, Byfogedvej 9, 8900 Randers.
- Henning Grundahl, Røråsgade 2, III., 2300 Kbh. S.
- Anne-Lise Tang Graversen, Heden 17, 7863 Spøttrup.
- Anne Falck, Bymuren 67, 2650 Hvidovre, tlf. 01 49 46 90.
- Emil Gorbæk, Danasvej 34 B tv., 1910 Kbh. K.
tlf. 01 21 15 39.
- Paul Otto Halberg, Arresøgade 18, I. 2200 Kbh. N.
- Kirsten Brunbjerg Hansen, Flade Engvej 40,
9900 Frederikshavn.
- Anette Hansen, Tømmerupvej 36, 4440 Mørkøv.
- Jette Valentin Hansen, Brogårdsvænget 3, 2820 Gentofte.
- Mogens Billum Hansson, Rundhøjalle 71, v. 307,
8270 Højbjerg.
- Lis Bomann Hansson, Birkhøjterrasserne 453 E, 3520 Farum.
- Karen Hartz, Dråbyvej 45, blok 2, vær. 45, 4690 Haslev.
- Ulla Henriksen, Anemonevej 32, 3500 Værløse.
- Raquel Haahr, Hedager 8, Nordenskov, 6800 Varde.
- Gert Ising, Skivevej 7, 7500 Holstebro, tlf. 07 42 38 66.
- Anne Mette Ibsen, Mejlgade 87, st.tv., 8000 Århus C.
- Leif Ibsen, Nørreport 30, 6200 Åbenrå.
- Gordon Linger Jensen, Rødovrevej 28, st.tv., 2610 Rødovre.
- Finn Thougård Jensen, Vægten 11, 3650 Ølstykke.
- Britta Nymann Jensen, Løvsangervej 84, 4000 Roskilde,
tlf. 03 36 22 24.

- Dan Jensen, Rugvænget 18, 1.tv., 2750 Ballerup.
 Keld Jensen, Sdr. Boulevard 16, 2.th., 1720 København V.
 Jørgen K. Jensen, Astrupvej 68, 1., 2700 Brønshøj,
 tlf. 01 67 58 10.
 Ole Jensen, Eskebjerggårdsvej 32 V mf., 2760 Måløv.
 Inger Lise Birk Jørgensen, Eivindsvej 2 st.,
 2920 Charlottenlund, tlf. 01 OR 4348.
 Kim Karhoff, Løvetandsvej 61, 2700 Brønshøj.
 Lars Sand Kirk, Kr. Zahrtmanns Plads 79, 2000 Kbh. F.
 Rikke Kamph, Ringstedgade 44, 2.tv., 4700 Næstved.
 Agnete Kjær, Studiestræde 28, s., 1455 Kbh. K.,
 tlf. 01 13 81 73.
 Børge Kjeldgård, Præstevænget 47, 2750 Ballerup.
 Inge-Lise Kjær, S. Storgaten 33, S-252-23 Helsingborg, Sverige.
 Jørgen Kold, Kildemarksvej 115, th., 4700 Næstved.
 Jette Kock, c/o KFUK, St. Kannikestræde 19, 1169 Kbh. K.
 Inge-Dorthe Knudsen, Aggersvoldvej 12, 4450 Jyderup,
 tlf. 03 47 73 95.
 Pia Larsen, Sindshvilevej 18, 4.tv., 2000 Kbh. F.
 Mai-Britt Larsen, Østervang 19, st.tv., 3400 Hillerød.
 Søren Larsen, Egedalsvænget 11-1 mf., 2980 Kokkedal.
 Lars Holmegård Larsen, »Lilliegården«, Hovedgaden 110,
 4420 Regstrup, tlf. 03 47 10 25.
 Kjeld Fogsgård Laursen, Nyvej 57, 3 mf., 2620 Albergslund.
 Steen Lund, Østerbrogade 104, 4.tv., 2100 Kbh. Ø.
 Jes Tandal Møller, c/o forældre, Hulvig, 6862 Tistrup.
 Kirsten Nielsen, Slagelsevej 3, 2.tv., 4400 Kalundborg.
 Jan Mann Nielsen, Daugårdsalle 9, 8900 Randers,
 tlf. 06 42 36 79.
 Birgit Nielsen, Hovmålvej 78-4, 2300 Kbh. S.
 Preben Bjørnager Nielsen, Finlandsgade 30, 3.
 Anne Mette Nielsen, K.M. Klausensgade 44,5., 2450 Kbh. SV.
 Peder Sidelmann Nielsen, Dorrishave 46, 6040 Egtved.
 Leif Nedza, Rødovrevej 42, 1.tv., 2610 Rødovre,
 tlf. 01 70 39 94.
 Ole Norby, Pinievej 33, Strøby Egede, 4600 Køge.

Kate Olsen, Bjergstedvej 44, 4450 Jyderup, tlf. 03 46 83 77.

Merethe Olesen, Strandvejen 68, 7100 Vejle.

Liss Ottesen, c/o forældre, Blishøjvej 6, st.tv.,
3000 Helsingør, tlf. 03 22 23 66.

Iver Poulsen, Bahl, 6855 Outrup, tlf. 05 25 13 26.

Anne Palsbøll, Rolighedsvej 5, 2800 Lyngby.

Merete Poulsen, Svendsgade 9, 4200 Slagelse.

Vinterskolen 1985-86

November 1985

Annemette Andersen, Krovænget 1 d, 2.th., 4140 Borup,
tlf. 03 62 63 04.

Karin Bo Bergquist, c/o Ole Schmidt, Enghavevej 55, 4.s.,
1674 Kbh. V.

Anette Bjerring, Odinsgade 39, II., 5000 Odense C.,
tlf. 09 17 85 48, forældre 09 95 83 45.

Susanne Federholdt, Bakkegårds Alle 5, st.tv.,
1804 Frederiksberg C.

Hans Fussing, Østrigsgade 9, 2300 Kbh. S.

Ove West Hansen, Artillerivej 63, 2300 Kbh. S.

Anne Lydia Hansen, A.P. Hansensvej 42, 4780 Stege,
tlf. 03 81 58 75.

Tine Hansen, Haremosen 19, 2880 Bagsværd, forældre
efter 1/6 Grønningen 1, 5.s., 8000 Århus C.

Alexander Thor Hansen, Egebæksvej 123, 8270 Højbjerg.

Maja Sander Hansen, Peblinge Dosseringen 48, 3.tv.,
2200 Kbh. N., forældre Stenpilsstræde 9, Søsum, 3670 Veksø.

Helle Kirkeby Hansen, Heboltoft 97, 6950 Ringkjøbing,
tlf. 07 32 11 64.

Allan Næss Jensen, Kingosparken 33, 2. mf., 2630 Tåstrup.

Kenneth Jensen, Storegade 112, 3790 Hasle, Bornholm.

Birthe Jensen, Nygade 10 B, II.th., 4300 Holbæk.

Vibe Lund Jensen, Grønnegade 28, st.tv., 4000 Roskilde,
tlf. 02 37 01 08, (forældre: Elmevang 1, Lindenberg,
4000 Roskilde, tlf. 02 40 20 42).

Michael Jarden, Njalsgade 54, 1.th., 2300 Kbh. S.,
tlf. 01 57 50 46.

Elitta Jørgensen, Enggårdsvej 62, 4490 Jerslev st.
Merete (Trine) Jørgensen, fars adr. Monbjergvej 19,
8752 Østbirk.

Lene Nordenfeldt Iversen, Marøgelhøj 5, I.tv., 8520 Lystrup,
forældre: Tingparken 13, st.th., 7200 Grindsted.

Dorte Kirkegård, Grønningen 1. S.s., 8000 Århus C.

Karen Klejstrup, Nyboesgade 34, st.tv., 7100 Vejle.

Bjarke Lindell, Skolegade 12, 7620 Lemvig.

Rigmor Lind, Store Kannikestræde 19, 1169 Kbh. K.

Mette Lorentzen, Box 259, 8160 Glømfjord, Norge,
tlf. 081 - 52402.

Tina Michaelsen, Brunellevangen 16, 2880 Solrød Strand,
tlf. 02 14 37 70.

Peder Pedersen, Byskovvej 1, 4863 Eskildstrup,
tlf. 03 83 70 16.

Mette Petersen, Havrumvej 3, 6630 Rødding, tlf. 04 84 14 65,
1/5-1/9 Assensgade 10, st., 2100 Kbh. Ø.

Anne-Marie Pedersen, Islandsgade 15, III.th., 9000 Ålborg,
tlf. 08 16 34 91.

Kirsten Simonsen, Skolegade 12, 7620 Lemvig.

Anne Suhr, Svalmstrupvej 39, 4174 Jystrup, tlf. 03 60 01 02.

Klaus Trier Tuxen, Skydebanegade 13, st.tv., 1709 Kbh. V.

Michael Warburg, Prinsessegade 3 B, I.th., 1422 Kbh. K.

Susanne Wegeberg, Njalsgade 54, I.th., 2300 Kbh. S.,

tlf. 01 57 50 46, forældre: Æblevænget 6, 7700 Thisted.

Raymond Kirke Walker, 9, Foster Place, Rutland Vermont
05701-4607 USA.

Ingrid Worm, Scandiagade 94, 4.th., 2450 Kbh. SV.,
tlf. 01 24 53 93.

Januar 1986

Reza Aalami, Godthåbsvej 26 A, 3060 Espergærde.

Mads Abildgård, Helgesvej 16, III.th., 2000 Kbh. F.,
tlf. 01 86 56 35.

Lise-Lotte Appel, c/o Carroll Malmøvej 124, 8600 Silkeborg,
tlf. 06 81 52 01.

Per Bornhøff, Vestergade 32, 8600 Silkeborg, tlf. 06 82 83 35.

Farzad Esfahani, c/o Jungersen, Vedbæk Strandvej 457,
2950 Vedbæk.

Ida Eller, Yrsavej 13, 3.th., 2000 Kbh. F., forældre:

Nyvej 16, Gundsømagle, 4000 Roskilde.

Søren Flink, Odinsvej 16, 4300 Holbæk, tlf. 03 43 94 85.

Dorthe Friis, Chr. Købkesgade 25, II., 8000 Århus C.,
tlf. 06 18 31 49.

Morteza Ghazemzadehrazavi, Rådmandsgade 46, 2.th.,
2200 Kbh. N.

Anne Katrine Glæsel, Prinsessegade 3 C, st.tv., 1422 Kbh. K.,

forældre: Hans Glæsel, Ahlegårdsvej 8, 3700 Rønne,

tlf. 03 99 93 76.

Ib Jacobsen, Gersonsvej 22, 2900 Hellerup, tlf. 01 61 04 00.

Arve Jensen, Kastrupvej 127, st. dør 3, 2300 Kbh. S.,

tlf. 01 97 35 73.

Anne Kisling, Dr. Abildgårds alle 12, 1955 Kbh. F.,

tlf. 01 39 73 41.

Lotte Kjærgård, Beatesmindevej 52, I.th., 9210 Ålborg SØ,

tlf. 08 14 44 62, forældre: Gl. Skolevej 8, 9000 Frederikshavn,

tlf. 08 42 50 05.

Søren Haugård Nielsen, Reverdilsgade 3, 4.tv., 1701 Kbh. V.,

tlf. 01 28 88 01.

Jens Wadum Olsen, Klassensgade 6, I.th., 2100 Kbh. Ø,

tlf. 01 38 80 87.

Tue Pagh, Hedebygade 9, st.tv., 1754 Kbh. V.

Jens Aagård Poulsen, Blangstedgårdsvej 133,

3220 Odense SØ, tlf. 09 93 06 31.

Ellen Rasmussen, Tørvevej 20, 6760 Ribe, tlf. 05 42 13 78, 1/5

Yrsavej 13, 3.s.th., 2000 Kbh. F.

Frank Riis, Gyvelvej 3, 4330 Hvalsø, tlf. 02 39 23 04.

Katja Rasmussen, Bispeparken 22, 3.mf., 2400 Kbh. NV.,

tlf. 01 83 60 43.

Jenny Strøm, Klausievej 14, Thorsted, 6990 Uldborg,

tlf. 07 49 14 72.

Erik Sørensen, Vardevej 109, 7100 Vejle, tlf. 05 83 04 49.

Ingrid Søndergård, Åbenråvej 189, 6360 Tinglev,
tlf. 04 64 62 99.

Mathilde Haugen Sørensen, Mindegård, Hellested,
4652 Hårlev, tlf. 03 70 13 10.

Karsten Vrangbæk Thomsen, Thingvallagade 7,
8000 Århus C, forældre: Saltebakken 44, 9900 Frederikshavn,
tlf. 08 42 31 54.

Lotte Wiedemann, Prinsessevænget 42, I.tv., 4100 Ringsted.
Napolen (Carsten W. Christensen), Torvegade 36,
1400 Kbh. K.

Sommerskolen 1986

Maj

Jørn Sonny Andersen, c/o Jette Grønninger, Wilkensvej 26 B,
4.th., 2000 Kbh. F.

Maria Ørn Andersen, Edvard Munksvej 2, 3000 Helsingør,
tlf. 02 22 07 19.

Tina Glerup Andersen, Gjerrild Bygaden 16, 8500 Grenå.

Kirsten Andresen, Pjentedamsgade 30 D, I., 5000 Odense,
tlf. 09 14 21 61.

Lise Bommersholt, Østergårdsvej 2, 4171 Glumsø.

Flemming Bøg, Zahlesvej 11, 4100 Ringsted, tlf. 03 61 45 38.

Arne Christensen, Kirkevej 2, 4894 Øster Ulslev, Lolland.

Anita Christensen, Lollandsgade 3, 5000 Odense C.

Bente Ebbesen, Sct. Nicolajvej 5 C, 3.th.,
1912 Frederiksberg C.

Jan Block Frederichsen, Pølsekrogen 2, 2.tv., 4300 Holbæk.

Erik Frimodt-Rasmussen, Åbenråvej 84, 3. sal G th.,
6100 Åbenrå.

Bo Gjermansen, Vesterbrogade 32, 4. sal, 8000 Århus C.,
tlf. 06 19 95 55.

Goodarz Goodarzi, Fredensgade 4, 2.th., 8700 Horsens.

Dorthe Guldfeldt, Købmagergade 6 B, II.tv., 7000 Fredericia.

Birgitte Lyngé Hansen, Dionevej 87, 9210 Ålborg SØ.

Henrik Steen Hansen, Nørrebrogade 190, II.th.,
2200 Kbh. N., tlf. 01 81 40 49.

Susan Hofdan, Byhøjen 30, st.tv., 2720 Vanløse,
tlf. 01 71 77 26.

John Holmberg, Præstøvej 103 C, 4700 Næstved.

- Marianne Jacobsen, Enghavevej 5, 4160 Herlufmagle,
tlf. 03 75 14 64.
- Liselotte Jensen, Fuglebakkevej 72, II.th., 8210 Århus V.
- Niels Henrik Jensen, c/o Seidelin, Sæbyholmsvej 5,
2500 Valby, tlf. 01 74 85 74.
- Elsebeth Hørup Jørgensen, Annasholmsgade 1, 3.tv., 5000
Odense C.
- Agnete Johansen, Brøndby Nordvej 169, I.th., 2605 Brøndby.
- Hosien Kandi, Skårup Mellemevej 10, vær. 2, 5881 Skårup.
- Birgitte Marie Knudsen, Århusgade 32, 3.th., 2100 Kbh. Ø.
- Hanne Kramer, Mørbærhaven 17/10, 2620 Albertslund,
tlf. 02 63 25 47.
- Frede Brogård Kristensen, Mosevej 8, Linnerup, 7160 Tørring,
tlf. 05 67 61 92.
- Henning Steen Larsen, Baltorpsvej 92, 3. mf., 2750 Ballerup.
- Peter Stein Larsen, Aldersrovej 9, 5., 8200 Århus N.,
tlf. 06 16 61 17.
- Jeanett Madvig, Svend Trøst vej 12, 5.tv., 1912 Frederiksberg.
- Lene Mikkelsen, Lillvangsvej 102, 3520 Farum,
tlf. 02 95 67 55.
- Merete Muldbjerg, Højbyvej 68, 5260 Odense S.
- Mads Munthe, Amager Boulevard 101, 2300 Kbh. S.,
tlf. 01 95 50 95.
- Peter Magnusson, Nordborggade 31, 8000 Århus C.,
tlf. 06 11 24 24.
- Flemming Nielsen, Ludvig Hegners Alle 2, 2630 Tåstrup.
- Margit Holmsgård Nielsen, Dagland 25, 8250 Egå,
tlf. 06 22 66 23.
- Erik Nielsen, c/o Jensen, Toftehøjvænge 2, Smørum Nedre,
2760 Måløv, tlf. 02 66 07 68.
- Henrik Nilsson, Bellmannsvej 7, 8900 Randers,
tlf. 06 41 73 99.
- Tina Olesen, Forbindelsesvejen 61, 9400 Nørre Sundby,
tlf. 08 17 30 24.
- Ulla Ostenfeldt, Skejbyvej 225, 8240 Risskov, tlf. 06 21 24 47.

- Tine Pedersen, Klempegårdsvej 29, Nr. Dalby, 4140 Borup,
tlf. 03 62 72 53.
- Kristian Petersen, Damgade 14, 3700 Rønne, tlf. 03 95 13 44.
- Lars Petersen, Vængetvej 53, 3630 Jægerspris, tlf. 02 33 24 78.
- Kirsten Pilgård, Nørre Søgade 15 A, 4.tv., 1370 Kbh. K.,
tlf. 01 15 29 62.
- Allan Pollas, Enghavevej 14, 7430 Ikast.
- Hanne Rasmussen, Kirkevej 2, 4894 Øster Ulslev, Lolland.
- Hans Jørgen Riis, Ingerslevgade 6, 1705 Kbh. V.
- Vibeke Rosenbeck, Holmbladsgade 32, 2.th., 2300 Kbh. S.,
tlf. 01 95 21 07.
- Ezzatollah Siyhpoor, Brønshøjholms alle 9 A, 2700 Brønshøj.
- Tine Thaysen, Violvej 6, 4760 Vordingborg, tlf. 03 77 24 91.
- Anna Kuitze Vest, Pilegårdsvej 29, II.th., 2730 Herlev,
tlf. 02 94 79 72 (mor).
- Stig Watkin, Rævvej 36, 4220 Korsør, tlf. 03 57 41 17.
- Anne Lise Weile, Maltagade 11, I.tv., 2300 Kbh. S.,
tlf. 01 97 10 41.
- Elisabeth Windelin, Kildebakken 12, 8800 Viborg,
tlf. 06 67 44 17.

Juni

- Sigurdur Agustsson, Ægisgata 3, Stykkisholmi, Island
93-8291.
- Niels Sonne Andersen, Grønhøjvej 10, Halkevad,
4200 Slagelse, tlf. 03 58 40 47.
- Bente Bagge, Sandkåsvej 2, 8210 Århus V.
- Mohsen Bidrag, Bakkevænget 28, 6520 Toftlund.
- Helle Gadegård, Rugerivej 24, 9760 Vrå, tlf. 08 98 15 44.
- Susanne Gustenhoff, Camilla Nielsensvej 32, st.th.,
2000 Frederiksberg, tlf. 01 79 29 ??.
- Rikke Haderslund, Frederiksborgvej 91, 4., 2400 Kbh. NV.
- Niels Gorm Hansen, Rynkevången 10, 4400 Kalundborg.
- Mohammad Hossein, Amir, c/o Margit Brand,
Eckersbergsvej 64, 5230 Odense M., tlf. 09 13 15 50.

Linda Jensen, Brøndby Nordvej 72, 14-08, 2605 Brøndby,
tlf. 01 75 75 71.

Peter Molin Jørgensen, Vibevej 59, 6440 Augustenborg,
tlf. 04 47 10 94.

Terese Knudstorp, Sankelmarksgade 8, I.th., 1676 Kbh. V.,
tlf. 01 23 88 79.

Vibeke Nielsen, Slesvigvej 9, 8600 Silkeborg, tlf. 06 81 20 76.

Ella Olesen, Østermarken 102, Hjallerup, 9320,
tlf. 08 28 22 83.

Kate Soltau Pedersen, Troels-Lundsvej 25, III.,
2750 Ballerup.

Christine Schou, Kulsviervej 157, 2800 Lyngby,
tlf. 02 88 21 86.

Anne Wewer, Nørre alle 23, II., 8000 Århus C.
Søren Østergård, Prinsessegade 77 A, 5.th.,
1422 København K., tlf. 01 57 66 74.

Juli

Vibeke Aslyng, Havevej 22, 2860 Søborg, tlf. 01 56 56 35.

Lene Bang-Jensen, Molkesvej 7, 2000 København F.,
tlf. 01 19 42 88.

Dorte Boesgård, Hegnsvej 125, 2850 Nærum, tlf. 02 80 33 00.

Anna Danielsen, Elmelundsvej 4, 3608, 5200 Odense V.,
tlf. 09 16 95 20.

Andrew Gilbert, Netherhall House Nutley Terr. Londodn
NW3 5 SA England, tlf. 09-44-1-794 2373.

Herbert Haraldsson, Kaplaskjolsvegur 27, 107 Reykjavik,
Island, tlf. 91-28612.

Hardy Hansen, H.C. Andersensvej 382, 9000 Ålborg,
tlf. 08 16 43 47.

Dorte Hauerslev, Brydes alle 23, vær. 535, 2300 Kbh. S.,
tlf. 01 58 09 21.

Anders E. Jensen, Parkvej 62, st.th., 2630 Tåstrup,
tlf. 02 52 48 70.

Peter Kristiansen, Vulkangade 7, st.th., 2200 Kbh. N.,
tlf. 01 81 38 23.

- Vagn Konradsen, Fanøgade 10, 6700 Esbjerg.
- Hanne Larsen, Skovgårdsvej 4, 4560 Vig.
- Palle Lind, Albjerg Parken 2, 9-3-, 2660 Brøndby Strand,
tlf. 02 73 15 58.
- Preben Nørby, Bukkarvej 16, 3200 Helsingør, tlf. 02 29 86 01.
- Niels Nielsby, Bakkesvinget 114, 2.s., 8700 Horsens,
tlf. 05 61 20 28.
- Helge Nørager, Thunøgade 32, II.th., 8000 Århus C.,
tlf. 06 19 49 95.
- Mohammed Reza, Brårupvej 34, 7800 Skive.
- Tatiana Razumowsky, Himmelhofgasse 15, 1130 Wien,
Østrig, tlf. 0222/859502.
- Ted Sandbech, Søndervangen 56, 3460 Birkerød,
tlf. 02 81 00 29.
- Jannie Sørensen, Næstvedgade 4, 3.s., 2100 Kbh. Ø.,
tlf. 01 26 15 21.
- Per Steinbach, Århusgade 109, st.th., 2100 Kbh. Ø.,
tlf. 01 26 37 85.
- Christina Wagner Smitt, Flensborggade 33, 4.tv.,
1669 Kbh. V.
- Anette Skydsgård, Skovringen 20 B, 3550 Slangerup,
tlf. 02 18 35 41.
- Ida Weltzer, Callisensvej 4, 5.tv., 2900 Hellerup,
tlf. 01 62 10 74.
- Nicholas Wood, c/o E. Pedersen, Jættestuen 66,
4700 Næstved, tlf. 03 73 77 43.
- Steffen Vinstrand, Hvidovre Strandvej 10, 2650 Hvidovre.
- Masoud Zand, Jomfrustien II F, 6100 Haderslev.
- Lars Sinding Yde, Brydes alle 23, vær. 236, 2300 Kbh. S.,
tlf. 01 58 52 49.
- Helene Zitawi, Christi-ansdal 14, 2610 Rødovre,
tlf. 01 41 06 28.
- Heidi Zorde, Lundebjerggårdsvej 2, 2740 Skovlunde,
tlf. 02 84 95 85.
- H.C. Mogensen, Engelstrupvej 11, 4571 Grevinge.

Indholdsfortegnelse

Lasse Rathnov: Den almene dannelse	3
Erik Knudsen: Non Scholæ	5
H. Engberg-Pedersen: Dannelse og duelighed for livet ..	9
John Larsen: Dannelse og musikformidling	17
Jørn Fugl: Pyramider og cirkler	21
Erik Knudsen: Hvad er der i vejen med dig?	25
Kalender 1985-86	27
Bjarne Sinding: Fra elevforeningen	29
Elevforeningens bestyrelse	33
Årsregnskab for elevforeningen	34
Anette Bjerring: Digt	35
Lene Gedde og Birgitte West: Nyt fra Vallekilde Højskole	37
Kr. Brøns Petersen: Fra Skolekredsen	41
Peder Pedersen: Vallekilde Højskole. Digt	45
Vallekilde Højskoles bestyrelse	49
Vallekilde-kredsene	49
Praktiske meddelelser	51
Elevlister	53

REDAKTION:

Ingrid Fugl - Jørn Fugl - Lasse Rathnov

ILLUSTRATIONER:

Skolens fotohold

TRYK:

Holbæk Amts Bogtrykkeri - 4300 Holbæk

